

DOI: 10.26693/jmbs04.03.051

УДК 796.09/8

Палатний А.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БОРОТЬБИ ВІЛЬНОЇ В УКРАЇНІ

Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму,
Київ, Україна

palatnyy.a@gmail.com

Серед робіт вітчизняних та закордонних фахівців узагальнення інформації щодо розвитку окремих видів спорту з групи спортивних єдиноборств є суттєво обмеженим. Поза увагою дослідників залишилися питання досягнень наших спортсменів на інших важливих міжнародних змаганнях. Мета дослідження – розкрити окремі аспекти розвитку боротьби вільної в Україні за останній період. В основі організаційно-управлінської структури розвитку боротьби вільної покладено діяльність двох відносно незалежних структур державного (Міністерства молоді та спорту України) та громадського (Асоціації спортивної боротьби України) підпорядкування. Проведене дослідження дає підстави для виокремлення ієрархії організаційно-управлінської структури боротьби вільної, де створено єдину структуру управління видом спорту в спільній діяльності: Міністерства молоді та спорту України; Асоціації спортивної боротьби України; департаменту олімпійського спорту; відділу єдиноборств, складно-координаційних та стрілецьких літніх олімпійських видів спорту департаменту олімпійського спорту; тренерів штатної збірної команди; відокремлених підрозділів та місцевих осередків АСБУ; регіональних управлінь з фізичної культури та спорту; ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ та спеціалізовані спортивні заклади. При цьому ефективність діяльності значною мірою залежить від рівня взаємокорисної співпраці за умов впливу системних чинників зовнішнього середовища на розвиток вільної боротьби (зміна політики міжнародної федерації, суттєве підвищення конкуренції країн, зміна впливу характеру суддівства тощо). Упродовж останніх років результати національних збірних України з боротьби вільної та жіночої дещо поступалися максимальним показникам на найвищих міжнародних змаганнях. Проте в більшості змагань наші представники за певними ваговими категоріями складають гідну конкуренцію для спортсменів провідних країн світу. При підготовці до Ігор XXXII Олімпіади (Токіо, Японія) врахований поетапний процес підготовки збірних команди України з боротьби вільної. Він передбачає чотири етапи, реалізації системи відбіркових заходів для добору найсильніших

спортсменів та зменшення загального кількісного складу з 21 (на перших трьох роках) до 14 (четвертий рік) олімпійського циклу підготовки.

Ключові слова: вільна боротьба, розвиток, вид спорту, результати.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно теми «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті» плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури на 2016–2020 рр.

Вступ. Розвиток спорту в багатьох країнах світу асоціюється із здобутками на олімпійських іграх [8, 9, 10]. Серед робіт вітчизняних та закордонних фахівців узагальнення інформації щодо розвитку окремих видів спорту з групи спортивних єдиноборств є суттєво обмеженим. Наявна наукова та науково-популярна інформація здебільшого присвячена досягненням українських спортсменів на олімпійських іграх [1, 2, 9]. Водночас поза увагою дослідників залишилися питання досягнень наших спортсменів на інших важливих міжнародних змаганнях.

Таким чином актуальності набувають наукові питання з'ясування результативності виступів спортсменів боротьби вільної національних збірних команд України на міжнародних змаганнях на прикладі чемпіонатів світу та Європи.

Мета дослідження: розкрити окремі аспекти розвитку боротьби вільної в Україні за останній період.

Матеріал і методи дослідження. Використано методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, аналіз документальних матеріалів, контент аналіз. Організація дослідження передбачала вивчення протоколів змагань, інформаційного наповнення сайтів офіційних організацій України та світу, які забезпечують розвиток вільної боротьби та висвітлюють основні події; підготовку офіційного запиту на Асоціацію спортивної боротьби України щодо основних

моментів розвитку виду спорту за останній відтинок часу.

Результати дослідження та їх обговорення.

Проведене дослідження дає підстави для виокремлення ієрархії організаційно-управлінської структури боротьби вільної, де створено єдину структуру управління видом спорту в спільній діяльності: Міністерства молоді та спорту України; Асоціації спортивної боротьби України; департаменту олімпійського спорту; відділу єдиноборств, складнокоординаційних та стрілецьких літніх олімпійських видів спорту департаменту олімпійського спорту; тренерів штатної збірної команди; відокремлених підрозділів та місцевих осередків АСБУ; регіональних управлінь з фізичної культури та спорту; ДЮОШ, СДЮШОР, ШВСМ та спеціалізовані спортивні заклади [6].

Наявна інформація про діяльність на сьогоднішній день в 18 областях у ДЮОШ та СДЮШОР – 246 відділень з боротьби вільної, в яких тренуються 17956 спортсменів, у ШВСМ тренуються 287 спортсменів постійного складу, з них 30 спортсменів МСМК і 12 спортсменів ЗМС, також в ШВСМ працює 24 тренери у тому числі і штатні [6]. У 7 спеціалізованих спортивних закладах займається 293 спортсмени, з них 27 спортсменів МСМК і 12 спортсменів ЗМС, також працює 45 тренерів – 31 штатний і 14 з сумісництвом [6, 11].

На розвиток вільної боротьби впливають чинники й зовнішнього середовища, серед них потреба урахування основних тенденцій розвитку вільної боротьби у світі: зміна політики ФІЛА, яка спрямована на постійне підвищення видовищності змагань і як наслідок зміну правил змагань та практики суддівства; постійне зростання популярності вільної боротьби у світі; суттєве підвищення конкурентоспроможності країн, за рахунок участі колишніх спортсменів держав СНД; поява висококваліфікованих борців в командах країн, які раніше не входили в еліту борцівських держав; значне підвищення впливу характеру суддівства на результат сутички; підвищення інтенсивності тренувального процесу борців високої кваліфікації; правила змагань та практика суддівства стимулюють спортсменів на використання різноманітної техніки боротьби, змушує їх максимально раціоналізувати вибір ефективних прийомів, які виключають який-небудь ризик, що суттєво підвищує видовищність боротьби; урізноманітнення техніки боротьби в змагальних сутичках, що реалізується на тлі максимального фізичного та психологічного навантаження; постійне вдосконалення системи підготовки борців завдяки запровадженню передових досягнень науки та медицини у спортивну практику внаслідок проведення змагань в один день (4–5 сутичок) [6].

Серед документальних матеріалів різного рівня знаходимо типовий підхід до системи комплектування збірної команди України з боротьби вільної, яка передбачає поетапний відбір спортсменів у збірну команду України для участі у кількох останніх Іграх Олімпіади.

Серед основних критеріїв відбору кандидатів і резерву в збірну команду України з вільної боротьби віднесено комплекс загальних вимог (високий рівень мотивації на досягнення найвищих результатів, виконання індивідуального плану підготовки, високий рівень техніко-тактичної та психологічної підготовленості, підготовки та проявлення на всеукраїнських та міжнародних змаганнях високих морально-вольових якостей, добрий стан здоров'я, який дає змогу виконувати плани підготовки [12, 13].

Окрім зазначеного до списків кандидатів до збірної команди України з вільної боротьби можуть бути включені борці, які показали наступні спортивні результати: 1 – 5 місце чемпіонат України; 1 – 3 місце першість України серед молоді, а також Кубку України, міжнародному турнірі в Києві. До резервного складу збірної команди можуть бути включені спортсмени, які показали такі результати: 1 – 3 місце першість України серед юнаків, 1 – 5 місце першість світу серед юнаків

До складу збірної команди України з вільної боротьби для участі у міжнародних змаганнях допускаються спортсмени, які попередньо показали такі результати: 1 – 3 місце чемпіонат та першість України, а також міжнародних турнірах в Києві, Болгарії, Польщі, Німеччині, Туреччині, Мінську, Калінінграді; 1 – 5 місце першість Європи та світу серед молоді та юнаків [12, 13].

Окремими вимогами зазначено потрапляння до складу збірної команди України для участі у чемпіонатах Європи та світу. Вони повинні повністю задовольнити вимоги до резерву, а також показати результати не нижчі ніж 1 – 3 місце та чемпіонаті України, міжнародних турнірах Гран-Прі, першості Європи та світу серед молоді.

Остаточний склад збірної команди України для участі у чемпіонатах Європи та світу затверджується державними інституціями галузі фізичної культури та спорту України згідно рішення тренерської ради [12, 13]. Остаточний склад Олімпійської збірної команди України з вільної боротьби оголошується орієнтовно за 35 днів до початку Олімпіади.

Для якісної підготовки спортсменів та створення конкурентних умов здебільшого плануються чотири етапи відбору до збірної команди: у перший третій рік підготовки в складі збірної перебувають 21 спортсмен, які проглядаються тренерським штабом, проходять сито відбіркових, контрольних та модельних поєдинків та на завершальному етапі

звужується коло до 14 спортсменів, з яких безпосередньо відбираються учасники для Ігор Олімпіад. Для Олімпійської збірної команди України з жіночої боротьби схема є схожою за виключенням кількісного складу спортсменок, який об'єктивно є меншим [12, 13].

Ілюстративними моментами з розвитку виду спорту вважаємо планування та, відповідно, виконання запланованих заходів для національної збірної в різні роки. Як приклад розглянемо кілька системних звітів та планів підготовки до олімпійських ігор різних років.

Зазначимо, що в документах, які об'єктивно вказують на ступінь виконаної роботи відображено основні чинники розвитку виду спорту [3]. За підсумками зазначеного року вказано, що наші представники брали участь в чемпіонаті Європи 2013 року в м. Тбілісі (Грузія). Серед 130 спортсменів та 29 країн посіли третє загальнокомандне місце та цього ж року на чемпіонаті світу (м. Будапешт, Угорщина) з-поміж 251 спортсмена вибороли 4 загальнокомандне місце [3].

Аналіз аналогічного документу за 2014 рік [7] вказав, що основними змаганнями 2014 року були: Кубок Світу (15–16 березня, Лос-Анджелес, США), чемпіонат Європи (1–6 квітня, Вантаа, Фінляндія), чемпіонат світу (8–14 вересня, Ташкент, Узбекистан).

В Кубку Світу брали участь 146 спортсменів з 10 країн світу, що вибороли право на участь у цьому заході за результатами європейських та світових змагань 2013 року. Борці вільного стилю національної збірної України посіли 4 загальнокомандне місце, поступившись командам Ірану, Росії та США.

У чемпіонаті Європи 2014 року, що проходив з 30 березня по 5 квітня 2014 р. у м. Вантаа (Фінляндія) брали участь 145 спортсменів з 31 країн Європи. В ньому спортсмени з України посіли 7 загальнокомандне місце. Свої кращі особисті здобутки показали Шуптар В. (в.к. 61 кг), Хоцянівський О. (в.к. 125 кг) та Олійник П. (в.к. 97 кг) – усі зайняли у своїх вагових категоріях третє місце. На чемпіонат світу (м. Ташкент, Узбекистан) з-поміж 245 спортсменів та 60 країн світу наші представники зайняли 9 загальнокомандне місце та в особистих змаганнях відзначився зайнятим 3 місцем лише Андрійцев В. (в.к. 97 кг) [7].

Також визначено, що при підготовці до змагань Ігор XXXI Олімпіади визначено «Елітну» групу спортсменів – Андрійцев В. О. (в.к. 97 кг), Дудаєв Р. Т. (в.к. 74 кг), Алдатов І. Е. (в.к. 86 кг), Засєє А. Т. (в.к. 125 кг) та «Провідну» групу спортсменів – Олійник П. С. (в.к. 97), Мchedлідзе М. Г. (в.к. 97 кг), Джафарян Т. І. (в.к. 65 кг).

Щодо підготовки резерву збірних команд у поточному періоді зазначається, що він формується за результатами виступів кадетів на чемпіонатах світу та Європи і на 2015 рік. До його складу заплановано включити 40 спортсменів, з яких 14 переможців чемпіонату України, 11 срібних призерів, 14 бронзових та 1 спортсмен (Блясецький Валентин), що посів 5 місце на чемпіонаті Європи серед кадетів у 2014 р.

Крім основних змагань 2014 року спортсмени резерву збірної з вільної боротьби брали участь у міжнародному турнірі «Меморіал Андрея Буріка» 15–19 жовтня 2014 р. у м. Сніна (Словаччина) та вже наприкінці січня 2015 року будуть брати участь у престижному міжнародному турнірі «Кубок Ядегара Імам» у м. Машхад (Іран). Також планується участь резерву у міжнародному турнірі у Болгарії та Білорусі, що буде важливими стартами перед чемпіонатом Європи 2015 року.

Складним питанням визначено відсутність та недостатність фінансування, що унеможливлює проведення навчально-тренувальних зборів за участю спортсменів з резерву збірної. Проте деякі країни світу враховуючи проблеми нашої країни, приймають за свій рахунок учасників заходів (наприклад Словаччина, Іран) [7].

У черговому звітному періоді подано аналіз виконання індивідуальних планів підготовки, результатів участі спортсменів України в Іграх XXXI Олімпіади 2016 року у м. Ріо-де-Жанейро [4]. Вказано на намагання задовольнити кваліфікаційні вимоги міжнародної федерації. А саме, ліцензія надавалась країні за наступні результати: 1 – 5 місце на чемпіонаті світу 2015 року (м. Лас-Вегас, США), 1 – 2 місце на Європейському ліцензійному турнірі (м. Белград, Сербія) [4].

Визначається системний підхід за яким під час відбору та зарахування спортсменів до складу олімпійської збірної команди перевага віддавалося спортсменам, які вибороли Олімпійську ліцензію, а також відповідно до рішення прийнятого тренерською радою за результатами виступів спортсменів на ліцензійних турнірах, чемпіонаті Європи, міжнародних турнірах протягом року за умови виконання плану підготовки [4].

Загалом задекларовано [4], що підготовка до участі у XXXI Олімпійських Іграх збірної команди України з боротьби вільної у 2015–2016 році проводилась відповідно до кваліфікаційних вимог міжнародної федерації та критерії відбору та порядок зарахування спортсменів до складу олімпійської збірної команди, відповідно чого збірною командою України з боротьби вільної серед чоловіків було завойовано 3 ліцензії із 6 можливих ліцензій.

Також відповідно до подальших дій у фінансовому календарному планові на 2017 рік для націо-

нальної збірної команди України з боротьби вільної було закладено 30 різноманітних заходів (змагання різного виду, навчально-тренувальні збори [4], для жінок передбачено 23 таких заходи [5])

Окремим моментом розвитку боротьби в Україні варто вважати участь у змаганнях різного міжнародного рівня жінок. Вже стало традицією, починаючи з 2010 року, що українки на світових форумах жіночої боротьби здобувають нагороди різного ґатунку [5].

Наприклад, головним стартом 2015 року був чемпіонат світу у Лас-Вегасі, який давав можливість вибороти ліцензій для участі у XXXI літніх Олімпійських іграх 2016 року у Ріо-де-Жанейро. Однак першим випробувальним стартом 2015 року були I Європейські ігри, які відбулися (м. Баку, Азербайджан) Українські спортсменки здобули одну золоту Аліна Махия 69 кг, та дві срібні медалі Тетяна Лавренчук 58 кг і Юлія Ткач 63 кг. Ще три спортсменки залишилися за крок від медалей, посівши п'яті місця Ліля Горішна 53 кг, Тетяна Кіт 55 кг, Оксана Гергель 60 кг [5].

На світовій першості наші представниці завоювали три нагороди різного ґатунку: золото – Оксана Гергель (в.к. 60 кг), та дві бронзові – Тетяна Кіт (в.к. 55 кг) і Юлія Ткач (в.к. 63 кг) відповідно. Проте національна збірна з жіночої боротьби, кваліфікувалась на Олімпійські ігри 2016 року лише у одній ваговій категорії – до 63 кг. У командному заліку наші борчині посіли четверте місце і здобули право виступати, наприкінці травня у Кубку світу, де будуть змагатися за право володіти престижним трофеєм вісім кращих команд світу [5].

Щодо сучасного етапу розвитку боротьби вільної звернемо увагу на спрямованість діяльності федерації, тренерського штабу збірної тощо на підготовки до Ігор XXXII Олімпіади 2020 року [12].

Для цього підготовлено цільову програму з підготовки збірної команди України. Ключовими положеннями запропонованого системного документу є такі: конкурентоздатність українських спортсменів; методичні аспекти та планування підготовки спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXII Олімпіади 2020 року. Система спортивних змагань; підготовка спортсменів на заключному етапі; система відбору спортсменів до XXXII Олімпійських ігор; наукове-методичне та медичне забезпечення підготовки спортсменів; адаптація до умов проведення головних змагань літнього спортивного сезону; кадрове забезпечення і підвищення професійної майстерності фахівців; фінансування олімпійської підготовки; матеріально-технічне забезпечення; антидопінгова діяльність.

Звернемо увагу, що при плануванні підготовки спортсменів розрахунок проведено на кілька ета-

пів. На першому етапі автори програми впродовж 2016–2017 років планували перспективний відбір найбільш ймовірно спроможних спортсменів скласти міжнародну конкурентність. Для цього етапу головними змаганнями визначені чемпіонат Європи та чемпіонат світу. Другий етап підготовки, що запланований на 2017–2018 рр. присвячено моделюванню заключного етапу підготовки до Олімпійських ігор. Для цього використовуються допоміжні засоби, зокрема гірська підготовка перед головними змаганнями сезону, проводиться моделювання технічної та тактичної підготовка. Головними змаганнями є ті самі (чемпіонат Європи та чемпіонат світу), проте запропоновано збільшити кількість модельних змагань. Третій етап підготовки 2018–2019 рр. характеризується найбільшим рівнем обсягу тренувальних та змагальних навантажень. Важливим визначено Чемпіонат світу, який є першим відбірковим турніром для завоювання ліцензій на участь у XXXII Олімпійських іграх. Четвертий етап підготовки 2019–2020 рр. заключний етап підготовки до XXXII Олімпійських ігор передбачає цілеспрямовану підготовку до участі в Олімпійських іграх. Перспективним на цьому етапі, згідно думок розробників є дозавоювання ліцензій. Основний зміст роботи передбачено у формуванні оптимальної активації соматичної та вегетативних функцій, повноцінному відновленні, техніко-тактичний та психологічний підготовленості, профілактиці травм і захворювань, високоефективній передстартовій підготовці спортсменів [12].

Основними критеріями для відбору та включення до стартового складу олімпійської збірної з боротьби вільної є результати участі у відбіркових та контрольних змаганнях. Серед основних відбіркових змагань для участі в Олімпійських іграх є [12]: ліцензійний чемпіонат світу 2019 року (ліцензії не особисті); Європейський відбірко вий турнір 2020 року; два всесвітні відбіркових турніри 2020 року. Основними відбірковими змаганнями, які є обов'язковими для всіх кандидатів на участь в Олімпійських іграх є Київський міжнародний турнір 2020 та Чемпіонат України 2020.

Для кадрового забезпечення підготовки збірної команди України з боротьби вільної до Олімпійських ігор 2020 передбачено штат із залученням головного тренера (1 особа), державного тренера (1 особа), старшого тренера (1 особа), провідного тренера (2 особи), начальника команди (4 особи), тренера-лікаря (1 особа), тренера-масажиста (1 особа) та спортсменів-інструкторів (30 осіб). Структура цього штату пропонується сталою для усього періоду підготовки команди 2016–2020 роки [12].

Висновки. В основі організаційно-управлінської структури розвитку боротьби вільної покладено діяльність двох відносно незалежних структур дер-

жавного (Міністерства молоді та спорту України) та громадського (Асоціації спортивної боротьби України) підпорядкування. При цьому ефективність діяльності значною мірою залежить від рівня взаємороботоспівпраці за умов впливу системних чинників зовнішнього середовища на розвиток вільної боротьби (зміна політики міжнародної федерації, суттєве підвищення конкурентності країн, зміна впливу характеру суддівства тощо).

Упродовж останніх років результати національних збірних України з боротьби вільної та жіночої дещо поступалися максимальним показникам на найвищих міжнародних змаганнях. Проте в більшості змагань наші представники за певними вагови-

ми категоріями складають гідну конкуренцію для спортсменів провідних країн світу.

При підготовці до Ігор XXXII Олімпіади (Токіо, Японія) врахований поетапний процес підготовки збірних команди України з боротьби вільної. Він передбачає чотири етапи, реалізації системи відбіркового заходів для добору найсильніших спортсменів та зменшення загального кількісного складу з 21 (на перших трьох роках) до 14 (четвертий рік) олімпійського циклу підготовки.

Перспективи подальших досліджень передбачають з'ясування основних аспектів розвитку інших видів спорту групи олімпійські спортивні єдиноборства.

References

1. Bubka SN. *Olimpiyskyi sport: davnohretska spadshchyna ta suchasnyi stan*: Abstr. Dr. Sci. (Physical Ed&Sport.). Kyiv; 2014. 35 p. [Ukrainian]
2. *Entsyklopediya Olimpiyskoho sportu Ukrainy*. Ed by VM Platonov. K: Olimp I-ra; 2005. 462 s. [Ukrainian]
3. *Zvit holovnoho trenera natsionalnoi zbirnoi komandy Ukrainy z vilnoi borotby pro khid vykonannya prohram pidhotovky do Ihor XXXI Olimpiady u m. Rio-de-Zhaneiro (Brazylia) za pidsumkamy uchasti u holovnykh mizhnarodnykh zmahanniakh 2013 roku*. Kyiv; 2013. 20 s. [Ukrainian]
4. *Zvit holovnoho trenera shtatnoi komandy natsionalnoi zbirnoi komandy Ukrainy z borotby vilnoi sered cholovikiv*. Kyiv; 2016. 21s. [Ukrainian]
5. *Zvit Holovnoho trenera shtatnoi komandy natsionalnoi zbirnoi komandy Ukrainy z borotby vilnoi sered zhinok*. Kyiv; 2017. 27 s. [Ukrainian]
6. *Zvit derzhavnogo trenera shtatnoi komandy natsionalnoi zbirnoi komandy Ukrainy z borotby vilnoi*. Kyiv; 2017. 16 s. [Ukrainian]
7. *Zvit pro khid vykonannya prohram pidhotovky do Ihor XXXI Olimpiady u m. Rio-de-Zhaneiro (Brazylia) za pidsumkamy uchasti u holovnykh mizhnarodnykh zmahanniakh 2014 roku*. Kyiv; 2013. 22 s. [Ukrainian]
8. Palatnyi A. Dosiahnennya sportsmeniv Ukrainy u zmahannyakh zi sportyvnykh yedynoborstv na Ihrakh Olimpiad (1992–2016). *Fizychna aktyvnist, zdorov'ya i sport*. 2017; 2(28): 3-12. [Ukrainian]
9. Palatnyi A. Zmist normatyvno-pravovykh dokumentiv sfery fizychnoi kultury ta sportu v konteksti rozvytku olimpiyskykh sportyvnykh yedynoborstv. *Sportyvna nauka Ukrainy*. 2017; 6(82): 39-48. [Ukrainian]
10. Prystupa Ye, Briskin Yu, Palatnyi A, Pityn M. Rozvytok ta stanovlennya sportyvnykh yedynoborstv u prohramakh Ihor Olimpiad suchasnosti. *Fizychna aktyvnist, zdorov'ya i sport*. 2017; 1(27): 3-19. [Ukrainian]
11. *Statut Asotsiatsii sportyvnoi borotby Ukrainy*. K; 2013. 26 s. [Ukrainian]
12. *Tsilova prohrama pidhotovky zbirnoi komandy Ukrainy z borotby vilnoi sered cholovikiv do Ihor XXXII Olimpiady 2020 roku*. K; 2016. 13 s. [Ukrainian]
13. *Tsilova prohrama pidhotovky zbirnoi komandy Ukrainy z borotby vilnoi sered cholovikiv do Ihor XXX Olimpiady 2012 roku*. K; 2009. 44 s. [Ukrainian]

УДК 796.09/8

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ВОЛЬНОЙ БОРЬБЫ В УКРАИНЕ

Палатный А.

Резюме. Среди работ отечественных и зарубежных специалистов обобщения информации по развитию отдельных видов спорта из группы спортивных единоборств ограничено. Вне поля зрения исследователей остались вопросы достижений наших спортсменов на больших международных соревнованиях. Цель исследования: раскрыть отдельные аспекты развития вольной борьбы в Украине за последний период. Результаты. В основе организационно-управленческой структуры развития вольной борьбы положено деятельность двух относительно независимых структур государственного (Министерства молодежи и спорта Украины) и общественного (Ассоциации спортивной борьбы Украины) подчинения. Проведенное исследование дает основания для выделения иерархии организационно-управленческой структуры вольной борьбы, где создана единая структура управления видом спорта в совместной деятельности: Министерства молодежи и спорта Украины; Ассоциации спортивной борьбы Украины; департамента олимпийского спорта; отдела единоборств, сложно-координационных и стрелковых летних олимпийских

видов спорта департамента олимпийского спорта; тренеров штатной сборной команды; обособленных подразделений и местных ячеек АСБУ; региональных управлений по физической культуре и спорту; ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ и специализированных спортивных учреждений. При этом эффективность деятельности в значительной степени зависит от уровня взаимно полезного сотрудничества в условиях влияния системных факторов внешней среды на развитие вольной борьбы (изменение политики международной федерации, существенное повышение конкуренции стран, влияния характера судейства и т.п.). В последние годы результаты национальных сборных Украины по борьбе вольной и женской несколько уступали максимальным показателям на самых больших международных соревнованиях. Однако в большинстве соревнований наши представители в определенных весовых категориях составляют достойную конкуренцию для спортсменок ведущих стран мира. При подготовке к Играм XXXII Олимпиады (Токио, Япония) учтен поэтапный процесс подготовки сборных команд Украины по вольной борьбе. Он предусматривает четыре этапа, реализацию системы отборочных мероприятий для сильнейших спортсменок и уменьшение общего количественного состава с 21 (на первых трех годах) до 14 (четвертый год) олимпийского цикла подготовки.

Ключевые слова: борьба вольная, развитие, вид спорта, результаты.

UDC 796.09/8

Some Aspects of Wrestling Development in Ukraine

Palatnyy A.

Abstract. The generalization of information on the development of some sports from a group of combat sports is essentially limited among the works of domestic and foreign specialists. Outside the researchers' attention remained issues of our athletes' achievements at other important international competitions.

The purpose of research was to reveal some aspects of wrestling development in Ukraine during the last years.

Material and methods. The organization of the research included the study of protocols of competitions, information content of the official organizations sites of Ukraine and the world, which ensure the wrestling and women's wrestling and highlight the main events; preparation of the official request to the Ukrainian Wrestling Association on the main points of sport development at the last time. We used the following methods: theoretical analysis and generalization of scientific and methodical literature, analysis of documentary materials, content analysis.

Results and discussion. Today, in 18 regions, at children's and youth sports schools and specialized children and youth sports schools of the Olympic reserve there are 246 wrestling divisions. There are 17956 athletes training there. At schools of higher sportsmanship there are 287 permanent athletes, including 30 masters of sport of the international level and 12 Honored Masters of Sports. There are also 24 coaches including full time coaches. There are 293 athletes in 7 specialized sports institutions, including 27 Masters of Sports of the international level and 12 Honored Masters of Sports, as well as 45 coaches (31 with full time and 14 with part-time work). The basis of the organizational and manager structure of wrestling development contains activities of two relatively independent state structures (Ministry of Youth and Sports of Ukraine) and the public (Ukrainian Wrestling Association) subordination. At the same time, the effectiveness of activities largely depends on the level of mutual cooperation under the influence of systemic factors of the environment on the wrestling development (change the international federation policy, a significant increase in the countries competition; change the influence of the refereeing nature, etc.). During last years, the results of the Ukrainian national team in wrestling were somewhat inferior to the maximum indicators at the highest international competitions.

Conclusions. However, in most competitions, our representatives in some weight categories make a worthy competition for athletes from leading countries of the world. In preparation for the XXXIIth Olympic Games (Tokyo, Japan) the stage-by-stage process of national teams' preparation on wrestling was taken into account. It involves four stages of qualifying system implementation for the selection of the strongest athletes and the reduction of the total number from the 21 (in the first three years) to the 14 (fourth year) of the Olympic training cycle.

Keywords: wrestling, development, kind of sport, results.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 07.02.2019 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування